

Men det, som man vel nok maa anse for det mest karakteristiske ved Forholdenes Udvikling i Udlandet, er, at der efter denne Lovgivnings Gennemførelse er udfoldet Bestræbelser vistnok i alle Lande i Retning af at faa den gjort mindre stiv, mindre dogmatisk, at søge gennemført Ændringer, der skaber mere Elasticitet, flere Undtagelser, alt eftersom Industriens Forhold kræver det de forskellige Steder, og jeg for mit Vedkommende tror, at vi her i Landet, baade Arbejdere og Arbejdsgivere, har adskilligt at lære af de Erfaringer, man saaledes har indhøstet.

Men er det det almindelige Indtryk af Forholdene i Udlandet, maa man dog sige, at man ser i mange Lande, hvorledes disse Angreb fra ensidige Arbejdsgiversynspunkter imødegaas ogsaa fra konservativ Side. Jeg nævnte før den svenske Statsminister de Geer, som vel nok er en Mand af udpræget moderat Støbning. Han sagde i 1921, da man foreslog Ophævelsen af den 8 Timers Arbejdsdag i Sverige: „Jeg maa for mit Vedkommende bekende, at jeg trods alle de Vanskeligheder og Ubehageligheder, som har vist sig ved Lovens Gennemførelse, dog ikke har tabt Troen paa, at denne Reform i Forening med den Reform af den praktiske Undervisning, som blev gennemført omtrent samtidig, senere virkelig skal bære Frugt og vise, at den kan bidrage til Opnaaelsen af det tilstræbte Maal: Arbejderklassens Højnelse saavel i social Henseende som i Henseende til Arbejdsduelighed.“ Og han fortsætter med den meget interessante Bemærkning: „8 Timers Dagen er jo et saa gammelt Ønske overalt indenfor Arbejderverdenen, saa jeg tror, det er det sidste, de slipper, og sikkert vilde Arbejdsgiverne forinden faa langvarige Kampe om denne Sag. Der findes tilstrækkelig mange Stridspunkter endda. Jeg tror altsaa, at det vil være bedst for Industrien at have dette Spørgsmaal ude af Verden, naar der igen en Gang kan arbejdes med fuld Kraft.“ Vi ser altsaa her en Mand af moderat og konservativ Støbning, som for sit Vedkommende har set de Vanskeligheder, en saadan Lovgivning kan medføre, men ogsaa har formaaet at se Spørgsmaalet fra den anden Side, og som, alt taget i Betragtning, erklærer: Nej, for Erhvervslevet er det en Fordel at beholde Loven.

Jeg har tidligere her i Tinget nævnt det interessante Tilfælde, at Arbejdsministeren i Poincarés Ministerium udtalte sig i høj Grad til Fordel for den franske Arbejdstidslov og sagde: „Loven er Genstand for megen uberettiget Modstand, og man overser den Adgang, vi har, og som er blevet benyttet, til at tillempe den efter de enkelte Industriens specielle Behov.“ Og han fortsætter: „Hvor store Fordele har den ikke bragt og vil den ikke efterhaanden bringe Arbejderne. Den vil øge Adgangen til at bo udenfor Byen og til at anlægge Haver, den har fremmet Søgningen af Biblioteker og Aftenskoler og Fagkursus, den er et virksomt Led i Kampen mod Alkoholismen. Lad os indregistrere disse glædelige Virkninger, og lad os vente i Tillid til, at Virkningerne i det lange Løb skal blive endda glædeligere. Det at hindre, at Arbejderklassen bliver udslidt, betyder en Kapital for Nationen.“ Og han slutter med at sige, at Loven om 8 Timers Arbejdsdag har ikke skadet Frankrigs Eksport.

Der er et Punkt i denne Udtalelse, som jeg gerne vil knytte nogle Bemærkninger til, nemlig Udtalelsen om, at 8 Timers Arbejdsdagens Gennemførelse har været et virksomt Led i Kampen mod Alkoholismen. Det er en almindelig Opfattelse ogsaa her i Landet, at den kortere Arbejdstid medfører, at Arbejderne mere fristes i Retning af Alkoholisme. Derfor er det interessant at se, hvorledes man har behandlet hele dette Spørgsmaal i Frankrig. Det franske Arbejdsministerium har paa dette Omraade foranstaltet en Undersøgelse af, hvorledes Arbejderne anvender den forøgede Fritid, som den kortere Arbejdstid har medført, og ogsaa en Undersøgelse af, om den har medført stigende Alkoholisme. Man har indhentet Udtalelser baade fra Arbejdsgivere og fra Arbejderrepræsentanter, og disse Udtalelser gaar ud paa, at den kortere Arbejdstid har medført mindre Alkoholisme, og gaar f. Eks. ud paa, at den tidligere Type af Arbejdere, der paa Værtshusene paa kunstig Maade søger Energi til den lange Arbejdstid, afløses mere og mere af en Type, som søger Rekreation gennem Sport og Dyrkning af Kolonihaver. I mange Udtalelser henføres denne Forandring i første Række til den kortere Arbejdstid, som ikke ganske ud-